

Povzetek projekta Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016-2020 za študijski leti 2018/2019 in 2019/2020

1. odpiranje

za namen objave in predstavitve na spletni strani sklada

1. Polni naslov projekta: Nekrivdni odškodninski sistemi v zdravstvu

- V katero področje na prvi klasifikacijski ravni KLASIUS-P-16 se uvršča projekt glede na vsebinsko zasnovu:

4 – Poslovne in upravne vede, pravo

2. V sodelovanju z: Univerzo v Ljubljani, Pravno fakulteto in Inštitutom za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani

3. Besedilo:

- Opredelite problem, ki se je razreševal tekom izvajanja projekta

Namen projekta je bila osvetlitev področja odškodninske odgovornosti v zdravstvu, v prvi vrsti odškodninske odgovornosti zdravnika in zdravstvenih delavcev v razmerju do pacienta. Povečanje števila tožbenih zahtevkov proti zdravnikom je potencirano izpostavilo slabosti klasičnega odškodninskega sistema. Med največjimi težavami se omenjajo stroški in dolgotrajnost sodnega postopka, sistem je kompleksen, zato si ga lahko le redko kateri pacient privoščiti. Vložitev odškodninske tožbe tudi izrazito slabo vpliva na odnos med zdravnikom (zdravstvenim delavcem) in pacientom. Zdravniki morebitne težave oziroma nepravilnosti pri zdravljenju, četudi so morda nastopile brez njihove krivde, pacientu, predvsem zaradi bojzani pred tožbami, ne želijo razkriti. Strah pred odškodninskimi tožbami pripelje tudi do nezaželenega pojava t. i. defenzivne medicine. Gre za najrazličnejše medicinske postopke zdravnikov, ki niso nujno potrebni, ampak jih izvajajo zato, da se bi se izognili potencialnim tožbam (nepotrebni dodatni diagnostični postopki, preiskave, dodatne terapije, iskanje drugega mnenja in podobno), prav tako pa tudi za tiste postopke, ki jih zdravniki, iz enakega razloga, pacientom ne želijo nuditi (so preveč previdni, metoda zdravljenja je napredna, a lahko potencialno neuspešna, gre za težko bolnega pacienta in podobno)..

Večinoma v primerjalnem pravu sicer še vedno prevladujejo t. i. klasični sistemi odškodninske odgovornosti, kot je tudi slovenski, kjer je zdravnik ali zdravstveni delavec odgovoren za škodo bodisi na podlagi kršitve pogodbenih obveznosti do pacienta ali na podlagi deliktne odgovornosti. Pravico do odškodnine pacient kot oškodovanec uveljavlja s tožbo, njegov zahtevek je obravnavan v praviloma dolgotrajnem in dragem, pravnem postopku. Posamezne države so sicer uvedle določene spremembe in dopolnitve odškodninsko-pravne ureditve, z namenom splošnega olajševanja položaja oškodovanca ali pa prav posebej za primere pacienta kot oškodovanca. Pri tem so se posluževale različnih možnosti, kot je na primer mehčanje pravil o dokaznem standardu, vzpostavitev obrnjenega dokaznega bremena, ustrezna poenostavitev ugotavljanja vzročne zveze in mnogih drugih ukrepov. Nekatere države pa so se odločile za korenito spremembo in so sprejele t. i. sistem nekrivdne odškodninske odgovornosti. Gre za sistem, ki naj bi v načelu vzpostavil odškodninski režim, ki bi oškodovanega pacienta odškodoval tudi v primerih, ko morda vseh elementov odškodninske odgovornosti zdravstvenega delavca ne bo mogoče ugotoviti, oškodovancu pa je nastala velika zdravstvena škoda.

Opredeljene težave klasičnega sistema smo v projektni nalogi soočili s potencialnimi rešitvami, ki jih ponujajo nekrivdni odškodninski sistemi. Pri tem smo morali biti kritični, saj tudi ti sistemi prinašajo mnoge pomanjkljivosti in dileme.

- Opišite potek reševanja problema oz. kratek povzetek projekta

Preučili smo veljavno pravno ureditev odškodninske odgovornosti zdravnika in zdravstvenih delavcev v Republiki Sloveniji in slovensko sodno prakso na obravnavanem področju. Na podlagi

teh ugotovitev smo se pričeli seznanjati s problematiko projektne teme, to je z alternativnimi rešitvami krivdnih odškodninskih sistemov, to je s sistemi nekrivdne odškodninske odgovornosti. Pripravili smo natančno analizo veljavne pravne ureditve nekrivdne odškodninske odgovornosti zdravnikov in zdravstvenih delavcev v primerjalnem pravu. Izbrali smo nekaj držav, kjer se je sistem že dodobra uveljavil in smo lahko preučevali tudi njihovo sodno in siceršnje (zavarovalniško ali upravno-pravno) prakso. Izbrane države so Finska, Danska, Norveška, Švedska in Nova Zelandija. Identificirali smo težave, s katerimi se srečujejo posamični sistemi odškodninske odgovornosti in načine, na katere jih poskušajo reševati ter oblikovali ugotovitve o razlogih za in proti posamičnemu odškodninskemu sistemu v zdravstvu.

Aktivnosti, ki smo jih opravljali člani delovne skupine, so se odvijale na sedežu Pravne fakultete Univerze v Ljubljani ali na domu vključenih v projekt. Člani skupine pa nismo le samostojno raziskovali in študirali literaturo s področja, ampak smo se udeležili tudi dveh dogodkov, ki sta se vsebinsko v ožjem ali širšem smislu dotikala projektne tematike: prvi se je odvijal na sedežu Ministrstva za zdravje, dne 12. 3. 2019, z naslovom »Delavnica TAIEX – NO-Fault Compensation« (Ministrstvo za zdravje je, v sodelovanju s Službo za strukturni razvoj EU in nacionalnimi strokovnjaki, pripravilo delavnico o modelih nekrivdne odškodninske odgovornosti na Danskem, Finskem in Švedskem), drugi pa v Jakopičevi dvorani Zavoda za zdravstveno zavarovanje v Ljubljani, dne 22. in 23. 5. 2019, z naslovom »Delavnica o vzpostavitvi sistema upravljanja z varnostnimi odkloni in tveganji za varnost v zdravstvu in Evropski dan pacientovih pravic«.

Na ta način pridobljene informacije in akumulirano znanje smo uporabili za osvetlitev problematike z različnih vidikov ter oblikovanje sklepnih ugotovitev o prednostih in slabostih klasičnega odškodninskega sistema na eni in nekrivdnega odškodninskega sistema na drugi strani.

- Navedite in opišite rezultate projekta ter njihov doprinos k družbeni koristnosti

Študija projektne skupine prinaša koristne predloge za rešitev težav, s katerimi se soočajo pacienti v trenutnem sistemu odškodninske odgovornosti. Namenjena je predvsem zaščiti pravic pacientov kot oškodovancev. Na podlagi analize trenutnega sistema odškodninske odgovornosti v Sloveniji ter primerjalno-pravne analize nekrivdnih odškodninskih sistemov v izbranih državah je mogoče ugotoviti prednosti in slabosti različnih sistemov. Na ta način je razjasnjeno vprašanje, kako različne ureditve vplivajo na odškodninsko-pravno varstvo pacientovih pravic, zato bo študija v bodoče lahko predstavljala neposreden vir podatkov za snovanje pravne reforme na tem področju. Država je, preko Ministrstva za zdravje, že na nek način pokazala, da jo problematika zanima in da se spogleduje z vsemi možnimi rešitvami, torej tudi možnostjo razmisleka o uvedbi nekrivdnega odškodninskega sistema za področje zdravstva v Republiki Sloveniji.

Poleg navedenega študija prinaša koristne predloge in namige za reševanje težav, s katerimi se pri njihovem vsakodnevnem delu s pacienti soočajo zdravniki. Njene ugotovitve predstavljajo temelj za splošno izboljšanje poznavanja problematike odškodninske odgovornosti v zdravstvu. Poseben prispevek študije je tudi v širjenju ozaveščenosti vseh subjektov na področju odškodninske odgovornosti v zdravstvu: tako pacientov (o postopkih v primeru nastale škode na pacientovem zdravju), kot tudi zdravstvenih delavcev ter ostalih deležnikov (zavarovalnic in upravnih organov).

4. Priloge:

- Slikovno gradivo: Priložite vsaj dve sliki npr. sliko končnega produkta, sliko študentov pri delu na projektu, sliko s sestankov ipd. Pri pošiljanju slik bodite pozorni, v kolikor gre za končni produkt, da bo zadoščeno zahtevam glede informiranja in obveščanja (ustrezni logotipi itd.).